

УДК 378.1 : 001.5 : 37.013

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.7>**Любомира ІЛІЙЧУК**

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76018

ORCID: 0000-0003-4274-6903**Scopus-Author ID:** 59917070000

Бібліографічний опис статті: Ілійчук, Л. (2025). Синергетичний підхід як методологічна основа дослідження якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 44–51, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.7>

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Метою наукової розвідки є концептуальне обґрунтування синергетичного підходу як методологічної домінанти у дослідженні проблеми забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Акцентовано на потенціалі синергетики як універсальної аналітичної парадигми, здатної пояснити педагогічну реальність у її цілісності, багатовимірності, відкритості й здатності до самоорганізації, саморозвитку та адаптації в умовах динамічних соціокультурних трансформацій.

Методологічну основу дослідження становить синергетична парадигма, що дозволяє здійснювати аналіз освітніх процесів крізь призму нелінійності, нестійкості та структурної самоорганізації. У процесі наукового пошуку застосовано міждисциплінарний підхід, використано системний, порівняльний та прогностичний аналіз наукових досліджень, узагальнено їх результати. Застосування синергетичного підходу дало змогу визначити механізми виникнення «точок біфуркації» в освітньому процесі та описати потенційні напрями розвитку підготовки педагогів у контексті забезпечення її якості.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що обґрунтовано якість професійної підготовки фахівців у синергетичному вимірі, охарактеризовано «синергетичний ефект», що виражається у досягненні якісно нового рівня професійної компетентності педагогів, який виникає внаслідок самоорганізації та нелінійної взаємодії елементів освітнього середовища, а також виділено функції синергетичного підходу у дослідженні якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Проведене дослідження дало змогу сформулювати висновки про те, **що** якість професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів є динамічною процесуально-ціннісною категорією, яка відображає здатність освітньої системи до адаптивності, гнучкості й інноваційної саморегуляції. Синергетичний підхід формує підґрунтя для розроблення нових моделей педагогічної діяльності та управління освітнім процесом, орієнтованих на досягнення високого рівня професійної компетентності майбутнього вчителя.

Ключові слова: синергетика, синергетичний підхід, професійна підготовка, якість вищої педагогічної освіти, вчитель початкових класів.

Liubomyra ILICHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Primary Education, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76018

ORCID: 0000-0003-4274-6903

Scopus-Author ID: 59917070000

To cite this article: Ilichuk, L. (2025). Synerhetychnyi pidkhid yak metodolohichna osnova doslidzhennia yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Synergetic approach as a methodological basis for researching the quality of professional training of future primary school teachers]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 44–51, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.4.7>

SYNERGETIC APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS FOR RESEARCHING THE QUALITY OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The purpose of this scientific research is to provide a conceptual justification for the synergistic approach as a methodological dominant in the study of the problem of ensuring the quality of professional training of future primary school teachers. The emphasis is on the potential of synergetics as a universal analytical paradigm capable of explaining pedagogical reality in its integrity, multidimensionality, openness, and ability to self-organize, self-develop, and adapt in conditions of dynamic sociocultural transformations.

The methodological basis of the study is the synergetic paradigm, which allows for the analysis of educational processes through the prism of nonlinearity, instability, and structural self-organization. In the process of scientific research, an interdisciplinary approach was applied, and systematic, comparative, and prognostic analysis of scientific studies was used, and their results were generalized. The application of the synergistic approach made it possible to identify the mechanisms of the emergence of «bifurcation points» in the educational process and to describe potential directions for the development of teacher training in the context of ensuring its quality.

The scientific novelty of the study lies in the fact that it substantiates the quality of professional training of specialists in a synergistic dimension, characterizes the «synergistic effect», which is expressed in the achievement of a qualitatively new level of professional competence of teachers, which arises as a result of self-organization and nonlinear interaction of elements of the educational environment, and highlights the functions of the synergistic approach in researching the quality of professional training of future primary school teachers.

The study made it possible to formulate conclusions that the quality of professional training of future primary school teachers is a dynamic process-value category that reflects the educational system's ability to adapt, be flexible, and engage in innovative self-regulation. The synergistic approach forms the basis for the development of new models of pedagogical activity and management of the educational process, aimed at achieving a high level of professional competence of future teachers.

Key words: synergetics, synergistic approach, professional training, quality of higher pedagogical education, primary school teacher.

Актуальність проблеми. Сучасна парадигма розвитку вищої педагогічної освіти в Україні визначається посиленням вимог до якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Це зумовлює потребу у нових методологічних орієнтирах, здатних забезпечити цілісне наукове осмислення системи педагогічної освіти як складного, динамічного й багаторівневого утворення. У цьому контексті синергетичний підхід постає як одна

з провідних методологічних засад сучасної науки, що дозволяє розглядати освітні системи у площині їхньої відкритості, нелінійності, багатофакторної зумовленості та здатності до самоорганізації. На відміну від традиційних лінійних моделей, синергетична методологія орієнтує на виявлення механізмів упорядкування та самоорганізації у педагогічних системах, пояснення їхньої стійкості й водночас чутливості до зовнішніх впливів. Саме у пло-

щині методологічного дискурсу синергетичний підхід дозволяє окреслити цілісну модель дослідження системи забезпечення якості професійної підготовки фахівців початкової освіти у відповідь на сучасні соціокультурні виклики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема забезпечення якості освіти розглядається у багатьох наукових площинах, серед яких особливого значення набуває філософсько-методологічний вимір. Так, В. Андрущенко, В. Вікторов, М. Кісіль, К. Михайльова, Г. Павлова, Л. Петриченко, В. Рябченко, Л. Савченко, О. Чабала зосереджують увагу на онтологічному обґрунтуванні якості освіти, розкриваючи її як багатовимірний соціокультурний феномен. Їхні дослідження визначають світоглядні засади, принципи й методологічні орієнтири, що формують основу для подальшого емпіричного аналізу освітніх процесів та удосконалення системи управління якістю вищої освіти.

У сучасному науковому дискурсі низка фундаментальних досліджень присвячена аналізу синергетичного підходу як методологічної основи дослідження складних соціокультурних та освітніх систем. Зокрема, О. Вознюк, І. Зязюн, А. Євтодюк, В. Кремень та В. Лутай розглядають синергетику як універсальну концептуальну основу, що дозволяє системно аналізувати закономірності самоорганізації, динаміки та взаємодії складників освітнього простору. Науковці підкреслюють, що синергетичний підхід виступає методологічною парадигмою, яка забезпечує інтеграцію теоретичних засад із практичними механізмами управління та розвитку освітніх систем.

Дослідники І. Вікторенко, О. Гончарук, Н. Гречаник, В. Ковальчук, Т. Фурсикова, І. Хижняк у своїх дисертаційних дослідженнях визначають синергетичний підхід як методологічну основу професійної підготовки педагогічних кадрів. Вони акцентують, що застосування синергетичної парадигми дозволяє виявляти закономірності самоорганізації, адаптивності та взаємовпливу складових освітнього процесу, що особливо важливо для реагування на сучасні соціокультурні, освітні та технологічні виклики.

Водночас, незважаючи на значну кількість праць, досі не проведено комплексну наукову розвідку синергетичного підходу у контексті

забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, що підкреслює актуальність і наукову новизну цього дослідження.

Мета дослідження – обґрунтувати методологічні засади синергетичного підходу, визначити його можливості й доцільність застосування у дослідженні якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Базовим концептом синергетичного підходу є поняття «синергетика». Термін «синергетика» має грецьке походження – «synergos», що у перекладі означає «спільнодіючий». Згідно з тлумаченням, синергізм трактується як узгоджена взаємодія окремих елементів, органів або систем, результатом якої є посилення ефективності їхньої діяльності (Morozov & Shkaraputa, 2000, p. 527). У науковому дискурсі синергетика розглядається як міждисциплінарна галузь знання, що досліджує процеси взаємодії, самоорганізації та саморозвитку складних відкритих систем різної природи, а також механізми виникнення нових інтегральних якостей, що не зводяться до суми властивостей окремих елементів системи (Kremen, 2008, p. 811). У цьому контексті синергетика постає як концептуальна основа сучасних міждисциплінарних досліджень, здатна пояснювати закономірності функціонування складних соціально-педагогічних систем, зокрема системи професійної підготовки майбутніх учителів.

У вітчизняному науковому дискурсі, зокрема у працях таких філософів, як В. Андрущенко, І. Зязюн, А. Євтодюк, В. Кремень, В. Лутай наголошується, що синергетика постає як універсальне методологічне підґрунтя для дослідження складних соціокультурних явищ. На думку науковців, саме синергетика сьогодні виступає «всеосяжною парадигмою, універсальною основою практично для всіх сфер діяльності людини» (Kremen, 2007, p. 495). Філософське осмислення розвитку освіти в межах синергетичного підходу зумовлює необхідність побудови синергетичної моделі системи освіти, яка базується на принципах відкритості, самоорганізації, взаємозв'язку й самооновлення, що, своєю чергою, дозволяє ефективно реагувати на виклики сучасного світу та підвищувати якість професійної підготовки в контексті складної і динамічної освітньої реальності.

У концепції І. Зязюна синергетика розглядається як універсальна методологічна парадигма, що дає змогу осмислювати процеси становлення й розвитку освітніх систем у контексті нелінійності, стохастичності та поліваріантності. Він акцентує увагу на тому, що синергетика дозволяє зрозуміти механізми переходу від хаосу до впорядкованої складності, розкриваючи єдність у різноманітності та взаємозв'язок усіх рівнів буття – від природи до культури, від суспільства до особистості (Ziazun, 2008, р. 6). Дослідник окреслює три провідні напрями застосування синергетичного підходу в освіті: адаптація синергетичних ідей у змісті освіти; моделювання та прогнозування розвитку освітніх систем; управління освітнім процесом. Учений обґрунтовує необхідність переходу до синергетичної парадигми, в межах якої педагогічна взаємодія спирається на розуміння «синергетики особистості», що передбачає цілісне бачення індивідуального розвитку кожного здобувача освіти. З огляду на це, педагогічна освіта не може обмежуватися кількісними критеріями засвоєної інформації, оскільки її сутність виявляється у «нелінійному феномені» особистісно орієнтованого зростання (Ziazun, 2008).

У своїх працях В. Кремень здійснив екстраполяцію основних положень синергетичної теорії на освітню сферу, розглядаючи освіту як відкриту нелінійну систему, що здатна до саморегуляції, самовідновлення та самозміни. Науковець підкреслює, що динаміка освітнього середовища відображає фази нестабільності, у яких проявляється свобода вибору учасників освітнього процесу, що є виявом їхньої здатності діяти в умовах невизначеності. Стан хаосу в освіті асоціюється з появою проблемних ситуацій, які не мають єдиного рішення та стимулюють розвиток креативності. Флуктуації – як відхилення від стабільності – сприяють оновленню змісту й методів навчання, а біфуркації відкривають альтернативні шляхи розвитку освітніх процесів. Атрактори в цьому контексті розглядаються як відносно стійкі стани, до яких тяжіє система освіти, що дає змогу прогнозувати її подальшу еволюцію (Kremen, 2013).

В. Андрущенко акцентує на значущості методологічного потенціалу синергетичного підходу для сучасної філософії освіти, вказуючи на його здатність забезпечити нове бачення

процесів особистісного розвитку в умовах динамічного світу. Дослідник зауважує, що синергетика пропонує концептуальну модель саморозвитку людини, що ґрунтується на її здатності до самоперетворення в умовах нестабільності та складності соціокультурного середовища. У синергетичній парадигмі людина розглядається як самодостатній суб'єкт, спроможний до внутрішньої перебудови задля досягнення гармонії у взаєминах за віссю «Людина – Всесвіт». У контексті освіти синергетичний підхід стає базовим для процесу навчання і виховання, орієнтуючи його на формування цілісного світогляду, що реалізується через особистісну співучасть, відповідальність, відкритість до діалогу й імовірнісне сприйняття навколишньої дійсності (Andrushchenko & Peredborska, 2009, р. 50).

Синергетичне бачення людиною себе та світу, як зауважує О. Кучерявий, дає змогу виявити універсальні принципи структурування і розвитку систем, зокрема їх відкритість, організованість, специфіку функціонування та емерджентність – появу нових цілісних властивостей, що не зводяться до сукупності характеристик окремих елементів. Синергетика як нова методологія міждисциплінарного пізнання дозволяє відмовитися від лінійно-механістичної моделі світу, забезпечивши глибше розуміння його єдності та цілісності (Kucheriavui, 2019, р. 59). Повністю підтримуємо погляди Л. Ткаченко, яка зазначає, що з позицій синергетики розвиток особистості розглядається як безперервний перехід системи з одного стану в інший, де хаос, випадковість, процеси творення і руйнування, а також проходження біфуркаційних точок є природними фазами системи. Ці фази послідовно змінюють одна одну, формуючи безперервний ланцюг трансформацій (Tkachenko, 2013).

Синергетика, як міждисциплінарний науковий напрям, характеризується методологією, що охоплює систему методів, вчення про структуру, логічну організацію, а також методи й засоби дослідження природних і соціальних явищ. Її імплементація у педагогічній сфері, за словами О. Вознюка, виступає концептуальним фундаментом, що базується на низці ключових принципів синергетичної теорії і служить основою для теоретичного аналізу педагогічної думки (Vozniuk, 2012, р. 185). Поділяємо думку

дослідника про те, що синергетичний підхід реалізує особистісно орієнтовану, суб'єкт-суб'єктну парадигму освіти, що активно розвивається в сучасних освітніх процесах.

Узагальнюючи результати аналізу наукових праць, можемо констатувати, що синергетика постає універсальною методологічною парадигмою, яка не лише забезпечує нове бачення освітніх процесів, а й формує концептуальні засади їхнього розвитку в умовах складності, відкритості та динамічних змін сучасного соціокультурного середовища. Проаналізовані наукові позиції переконливо свідчать, що синергетичний підхід розкриває суттєво нові діалектичні принципи взаємодії протилежних начал – упорядкування й хаосу, сталості й змінності, передбачуваності й непередбачуваності. Така методологічна оптика дозволяє виявляти універсальні закономірності самоорганізації та розвитку освітніх систем, що створює підґрунтя для їх самовідновлення, цілеспрямованого оновлення й підвищення ефективності професійної підготовки в умовах сучасних викликів.

Інтерес становлять наукові розвідки, спрямовані на осмислення ролі синергетичного підходу в процесі підготовки майбутніх учителів. Так, у своїх дисертаційних дослідженнях І. Вікторенко (2021), О. Гончарук (2021), Н. Гречаник (2021), О. Дубасенюк (2011), В. Ковальчук (2016), Т. Фурсикова (2020), І. Хижняк (2017) наголошують, що синергетичний підхід забезпечує цілісність змісту вищої освіти шляхом формування комплексної відкритої педагогічної системи, здатної до адаптації, оновлення та генерування нових освітніх практик відповідно до соціокультурних і професійних викликів сучасності. Зокрема, О. Дубасенюк підкреслює, що синергетика пояснює розвиток освітніх систем як складних, відкритих, нелінійних утворень, що еволюціонують від хаосу до порядку. Педагогічний процес у цьому контексті постає як приклад самоорганізації, в якому відбувається перехід від нестабільності до нових форм функціонування. Синергетичний підхід дозволяє виявити універсальні закономірності й механізми розвитку освітніх систем, які здатні до самовідновлення і трансформації (Dubaseniuk, 2011, p. 16).

Синергетичний підхід у дослідженні проблеми забезпечення якості професійної під-

готовки майбутніх учителів початкових класів постає як універсальна методологічна основа, що дозволяє осмислювати педагогічну реальність у категоріях складності, відкритості та самоорганізації. Освітній процес у цьому контексті розглядається не як лінійна сукупність окремих впливів і результатів, а як нелінійна, багатовимірна, відкрита система, яка перебуває у постійному розвитку, взаємодії з різними соціокультурними та освітніми середовищами й здатна до самовідновлення та адаптації.

Застосування синергетичного підходу дозволяє розкрити внутрішню динаміку освітнього процесу: перехід від станів стабільності до станів нестабільності, від упорядкованості до хаосу і навпаки. У цьому полягає принципова відмінність синергетичного бачення від традиційних лінійно-механістичних концепцій. Стан «нестабільності» педагогічної системи не трактується як недолік, а як точка біфуркації, у якій закладено потенціал оновлення й трансформації. Саме у таких точках відбувається зародження нових освітніх стратегій, методів і форм професійної підготовки, які сприяють якісно новому рівню формування компетентностей майбутніх педагогів.

Важливим аспектом синергетичного підходу є усвідомлення того, що якість професійної підготовки вчителя не зводиться до кількісного накопичення знань і вмінь. Вона постає як результат системної взаємодії когнітивного, мотиваційного, ціннісного і діяльнісного компонентів, інтегрованих у процес самоорганізації освітнього середовища. Іншими словами, йдеться про досягнення синергетичного ефекту – якісно нового утворення, що не редукується до простої суми засвоєних результатів навчання, а виявляється у здатності майбутнього вчителя початкових класів самостійно діяти в умовах невизначеності, творчо вирішувати педагогічні завдання та забезпечувати власний професійний розвиток упродовж життя.

З методологічної точки зору, застосування синергетичного підходу у дослідженні якості професійної підготовки учителів початкових класів виявляє низку ключових функцій, що розкривають його евристичний потенціал:

1) аналітична – орієнтована на вивчення педагогічної системи як відкритої, динамічної та багатокомпонентної структури, що формується у взаємодії з численними внутрішніми й зовнішніми чинниками;

2) прогностична – полягає у моделюванні можливих сценаріїв розвитку системи професійної підготовки, зокрема через ідентифікацію критичних точок (біфуркацій), у яких відбувається вибір альтернативних шляхів її еволюції;

3) системоутворювальна – передбачає інтеграцію знань з різних галузей знань, сприяючи конструюванню цілісної концептуальної моделі забезпечення якості професійної підготовки майбутнього вчителя;

4) ціннісно-орієнтаційна – спрямована на інтерпретацію освітнього процесу як взаємодії суб'єктів, що розвиваються, й на утвердження гуманістичних і культуротворчих принципів у педагогічній освіті.

Рис. 1. Функції синергетичного підходу у дослідженні якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів

Узагальнюючи зазначене, можна стверджувати, що синергетичний підхід є потужним методологічним інструментом, який дозволяє вийти за межі традиційних лінійних моделей та розглядати професійну підготовку у контексті складної, відкритої і самоорганізованої системи. Він забезпечує багатовимірний аналіз динаміки освітнього процесу, інтеграцію між-дисциплінарних знань й формування якісно нових моделей педагогічної освіти.

У процесі осмислення проблеми забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у синергетичному

контексті важливим є визначення можливих напрямів розвитку освітньої системи, кожен із яких розкриває певний вимір функціонування і трансформації педагогічної освіти (рис. 2):

– адаптивний напрям – виявляється у здатності системи професійної підготовки оперативно реагувати на виклики сучасного соціокультурного й освітнього середовища через гнучке інтегрування інноваційних методик, технологій та змістових компонентів в освітній процес, що забезпечує його динамічність і мобільність;

– інноваційний напрям – орієнтований на створення принципово нових освітніх практик та моделей професійної підготовки, здатних продукувати якісно вищий рівень професійної компетентності педагогів через виникнення так званого «синергетичного ефекту», коли результат перевищує просту суму засвоєних знань, умінь і навичок;

– інтеграційний напрям – забезпечує гармонізацію когнітивних, аксіологічних, мотиваційних й діяльнісних компонентів професійної підготовки фахівців, що відкриває можливості для формування стійкої професійної ідентичності майбутнього вчителя початкових класів і є запорукою високої якості його педагогічної діяльності;

– ціннісно-орієнтаційний напрям – ґрунтується на засадах педагогічної аксіології та сприяє утвердженню у професійній підготовці нових ціннісних пріоритетів, зокрема гуманізації, демократизації, суб'єкт-суб'єктної взаємодії та партнерства між учасниками освітнього процесу;

– прогностичний напрям – передбачає розробку можливих сценаріїв розвитку освітніх систем, виявлення потенційних ризиків і ресурсів самоорганізації, а також прогнозування довготривалих наслідків професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів для суспільства.

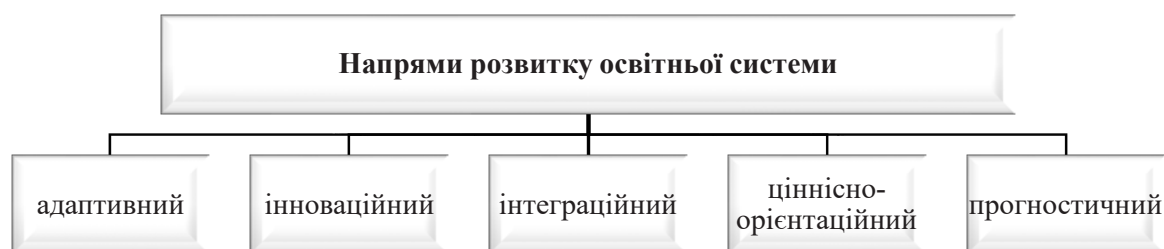

Рис. 2. Напрями розвитку освітньої системи в контексті забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів

Виокремлення зазначених напрямів дозволяє розширити наукове уявлення про можливості синергетичного підходу в дослідженні якості підготовки педагогічних кадрів, оскільки воно уможливає комплексне осмислення динаміки освітнього процесу, прогнозування сценаріїв розвитку освітніх систем та формування нових стратегій удосконалення педагогічної освіти у контексті складності, відкритості й самоорганізації.

Таким чином, синергетичний підхід у дослідженні якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів дозволяє розглядати освітній процес як багатовимірне, самоорганізоване явище, де поєднуються елементи передбачуваності й непередбачуваності, стабільності та хаотичності, традиційності й інноваційності. Він відкриває перспективи для побудови нових моделей управління якістю освіти, які ґрунтуються не на жорсткому контролі й стандартизації, а на створенні умов для саморозвитку, гнучкості й креативної адаптації педагогічних систем. У цьому контексті якість підготовки майбутнього вчителя початкових класів набуває ознак процесуальної, динамічної категорії, що відображає здатність системи освіти забезпечувати постійне оновлення та відповідність сучасним викликам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що синергетичний підхід постає універсальною методологічною основою аналізу й удосконалення процесу забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Його застосування забезпечує нову оптику дослідження освітньої реальності, яка розглядається як відкрита, складна,

динамічна та самоорганізована система, здатна до самовідновлення й адаптації в умовах швидкоплинних соціокультурних і технологічних трансформацій. Синергетичний підхід уможливає осмислення професійної підготовки не як лінійного процесу передачі знань, а як багатовимірної взаємодії суб'єктів освіти, що формує умови для виникнення синергетичного ефекту – якісно нового рівня професійної компетентності; виявлення універсальних закономірностей і механізмів самоорганізації педагогічних систем, що проявляються у переходах від стабільності до нестабільності, від хаосу до впорядкованої складності; інтеграцію знань із суміжних галузей (педагогіки, психології, соціології, культурології), що сприяє формуванню цілісного бачення освітнього процесу й обґрунтуванню стратегій його оновлення; формування нових орієнтирів управління якістю професійної підготовки, які ґрунтуються не на жорсткій регламентації, а на створенні умов для розвитку, творчості, гнучкості та самостійної діяльності майбутнього педагога. Синергетичний підхід забезпечує глибше розуміння сутності якості професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, трактуючи її як процесуальну, динамічну категорію, що поєднує елементи передбачуваності та непередбачуваності, стабільності та інноваційних змін.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні структурно-функціональної моделі забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, яка передбачатиме інтеграцію змістових, організаційних, методичних та управлінських складників освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вікторенко І. Л. Теоретичні і методичні засади формування інтеграційної компетентності вчителя початкових класів Нової української школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Слов'янськ, 2021. 629 с.
2. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика : генеза, теорія і практика : монографія. Житомир, 2012. 708 с.
3. Гончарук О. В. Система підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації дозвілєвої діяльності молодших школярів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2021. 389 с.
4. Гречаник Н. І. Система формування культурологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи у професійній підготовці : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Глухів, 2021. 676 с.
5. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
7. Ковальчук В. А. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2016. 514 с.
8. Кремень В. Педагогічна синергетика : понятійно-категоріальний синтез. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 3–19.
9. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. Київ : Грамота, 2007. 575 с.

10. Кучерявий О. Г. Якість педагогічної освіти України : тенденції і перспективи. Київ : Талком, 2019. 192 с.
11. Професійна педагогічна освіта : компетентнісний підхід : монографія / за ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
12. Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.
13. Ткаченко Л. С. Синергетичний підхід у педагогіці : нова парадигма. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2013. № 10 (17). С. 18–21.
14. Філософія освіти / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Передборської. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
15. Фурсикова Т. В. Теоретичні і методичні засади розвитку професійної медіакультури майбутніх магістрів освіти : дис. ... д-ра пед. наук. Кропивницький. 2020. 488 с.
16. Хижняк І. А. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Слов'янськ, 2017. 576 с.

REFERENCES:

1. Viktorenko, I.L. (2021). Teoretychni i metodychni zasady formuvannia intehratsiinoi kompetentnosti vchytelia pochatkovykh klasiv Novoi ukrainskoi shkoly [Theoretical and methodical foundations of integration competence formation of a primary school teacher of the New Ukrainian School]. *Doctor's thesis*. Sloviansk [in Ukrainian].
2. Vozniuk, O.V. (2012). *Pedahohichna synerhetyka: heneza, teoriia i praktyka* [Pedagogical synergy: genesis, theory, and practice]. Zhytomyr [in Ukrainian].
3. Honcharuk, O.V. (2021). Systema pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do orhanizatsii dozvillievoi diialnosti molodshykh shkoliariv [The system of preparing future primary school teachers to organize leisure activities for younger pupils]. *Doctor's thesis*. Khmelnytskyi [in Ukrainian].
4. Hrechanyk, N.I. (2021). Systema formuvannia kulturolohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly u profesiinii pidhotovtsi. [System for the formation of culturological competence of future primary school teachers in professional training]. *Doctor's thesis*. Hlukhiv [in Ukrainian].
5. Kremin, V.H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of education]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
6. Ziaziun, I.A. (2008). *Filosofia pedahohichnoi dii* [The philosophy of pedagogical action]. Cherkasy: Vyd. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].
7. Kovalchuk, V.A. (2016). Teoretychni ta metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do roboty v umovakh variatyvnosti osvitno-vykhovnykh system [Theoretical and methodological foundations of professional training of future teachers to work in conditions of variability of educational systems]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].
8. Kremen, V.H. (2013). Pedahohichna synerhetyka: poniatiino-katehorialnyi syntez [Pedagogical synergetics: Conceptual and categorical synthesis]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy*, 3, 3–19 [in Ukrainian].
9. Kremen, V.H. (2007). *Filosofia natsionalnoi idei. Liudyna. Osvita. Sotsium* [Philosophy of the national idea. The person. Education. Society]. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
10. Kucheriavyyi, O.H. (2019). *Yakist pedahohichnoi osvity Ukrainy: tendentsii i perspektyvy* [Quality of pedagogical education in Ukraine: Trends and prospects]. Kyiv: Talkom [in Ukrainian].
11. Dubaseniuk, O.A. (Ed.). (2011). *Profesiina pedahohichna osvita: kompetentnisnyi pidkhid* [Professional teacher education: a competence-based approach]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
12. Morozov, S.M., & Shkaraputa, L.M. (Eds.). (2000). *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign language words]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
13. Tkachenko, L.S. (2013). Synerhetychnyi pidkhid u pedahohitsi: nova paradyhma [Synergistic approach in pedagogy: a new paradigm]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 10(17), 18–21 [in Ukrainian].
14. Andrushchenko, V., & Peredborska, I. (Eds.). (2009). *Filosofia osvity* [Philosophy of education]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova [in Ukrainian].
15. Fursykova, T.V. (2020). Teoretychni i metodychni zasady rozvytku profesiinoi mediakultury maibutnikh mahistriv osvity [Theoretical and methodological foundations of development of professional media culture of future masters of education]. *Doctor's thesis*. Kropyvnytskyi [in Ukrainian].
16. Khyzhniak, I.A. (2017). Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia zasobiv elektronnoi linhvometodyky v profesiinii diialnosti [Theory and practice of future primary school teachers' training for the use of electronic linguomethodological tools in professional activities]. *Doctor's thesis*. Sloviansk [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.08.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025
 Дата публікації: 03.11.2025